

SAN JUSTOKO KAROBIA BERRIRO KETAN

Uztailaren 31n, larunbatean, goizeko 11:00etan piztuko du karobia Juan Aranak

Karobien ke zurixka XX. mendearen erdirantz itzali zen. Dena den, duela hamabost urte Gorbeia mendiaren magalean kokaturik dagoen San Justoko karobia berreskuratu eta karea antzinako erara egin zuen Ipizki Taldeak. Ordutik, abuztuko lehenengo asteburua karegintzaren gune bihurtu da Zeanuriko (Bizkaia) Otsemendi auzunea. Aurten ere, uztailaren 31n eta abuztuaren 1ean kareharria, egurra eta sua bilduko dituen labea ketan ikusteko aukera izango dute bertara hurbiltzen direnek.

Piztu aurretik egurrez eta kareharriz bete behar da karobia

Uztailaren 31n eta abuztuaren 1ean Zeanuriko (Bizkaia) Otsemendi auzuneko San Justo baseliza ingurura hurbiltzen direnek jadanik desagerturik dagoen karegintzaren gorabeherak ezagutzeko aukera izango dute Ipizki Taldearen eta Juan Aranaren eskutik.

Uztailaren 31n, San Inazio egunean, larunbatean, goizeko 11:00etan piztuko da karobia, eta urteetan zehar ahaztuta eta itzalita egon den ke zurixka San Justoko haritzen artean igoko da Gorbeia mendiaren tontorra bilatu nahian. Igande eguerdirantz, kare bizia oka egiten hasiko da *labe-ahoa*.

1950ean azkenengoz

Duela hamabost urte jarri zuten martxan 1950etik bertan behera utzita eta hondatuta zegoen karobi hau. Horretarako, urte hartan eta toki berean azkenengoz karea egin zuen Juan Aranarekin harremanetan jarri ziren Ipizkikoak, eta bere zuzendaritzapean konponketa lanei ekin behar izan zieten bi hilabetetan zehar, kare labea ketan jarri aurretik.

Otsemendi auzuneko Goikuria eta Arana familiak, Kandido eta Felix Goikuria anaiak alde batetik eta Juan eta Julian Arana bestetik, izan ziren 1950ean toki horretan azkenen aldiz lan egin zutenak. Juan eta Felix labea zaintzeaz eta karea egiteaz arduratzen ziren bitartean, Julian eta Kandidok, idipare batez baliatuz, Atxebeiko beheko errekatik —San Justo goiko aldean— kareharria, eta Azkarralde eta Igertubari basoetatik egurra ekartzen zuten. Soroetan ongarrri moduan erabili ziren 2.000 kintal —100.000 kilo— kare ekoiztu zituzten guztira.

Juan Arana, maisua, eta Igor Intxaurreaga, ikaslea, karobian lanean

Karobi frantsesa

San Justokoa karobi *frantsesa* deritzona da, hau da, kontraterrenoa aprobetxatuz eraikitakoa. Pixkanaka-pixkanaka estutzen doan zulo bat da, 4 metroko sakontasuna duena, eta 150 zentimetroko zabalera goiko aldean eta 40koa behekoan.

Kare labe *frantsesek* era honetan egiten dute lan: erregai funtzioa jokutzen duen egurrez betetzen dira, gero, gainean, kareharri kapa bat jartzen da eta sua ematen zaie. Harria errez kare bihurtzen da eta karea egin ahala, egur eta kareharriz kargatzen da karobia. Lan horrek hainbat lagun beharra eskatzen zuen, horregatik hiruzpalau etxe elkartuz edo auzolanean egiten zen.

Karearen erabilerak

Jadanik Antzinaroko zibilizazioek erabiltzen zuten karea, adibidez egiptiarrek gorpuek baltsamatzeko erabiltzen zuten. Euskal Herrian, erromatarren garaian eraikuntzan erabiltzen bazen ere, XVII. mendetik aurrera, nekazaritzan erabiltzen hasi zirenean, erabat

zabaldu zen.

Baina zertarako egiten zen karea? Hainbat zereginetarako: eraikuntzan, lurraz eta uraz nahastuz etxe-paretak eta mota guztietako hormak eraikitzeko morteroa lortzen zen, eta uraz bakarrik nahastuz, baserrietako hormak zuritzeko *letxera*. Nekazaritzan, soroetako ongarri bezala eta koko edo harren kontra erabiltzen zen. Abeltzaintzan, korten desinfekziorako eta ganaduen apatxetako gaixotasunak sendatzeko. Larrugintza industrian, animalien larruari haragia kentzeko erabiltzen zen. Medikuntzan, amigdalitisa, faringitisa eta azaleko gaixotasunak sendatzeko kare urarekin

Kareharria, egurra eta sua nahasten dira karobian

gargarak egitea agintzen zen. Aipagarria da arrautzak kontserbatzeko erabilera.

Ikus daitekeenez, funtzio ugari betetzen zuen kareak eta ondorioz, Euskal Herri tradizionaleko geografian nonahi azaltzen ziren karobiak. Baina, XX. mendean zehar, abonu kimiko eta porlanaren produkzio industrialarekin lehiatu ezinik, bertan behera utziak izaten hasi ziren, mendearen erdirantz guztiz desagertu arte.

San Justoko karobia berreskuratuz, Gorbeialdeko ondare historiko-kulturalaren ikerketan eta babespenean garautxo bat jartzea bilatzen du Ipizki Taldeak.

Abuztiaren 1ean, igandean, kare bizia oka egiten hasiko da karobia

Uztailaren 31n eta abuztuaren 1ean berriro ikusi ahal izango da kare labea ketan!

KAROBIA PIZTEKO EKITALDIA

Eguna: uztailaren 31n, larunbatean, San Inazio egunean.

Ordua: goizeko 11:00etan.

Zer egiten da: karobia egurrez betetzen da, gainean kareharria jartzen zaio eta piztu egiten da. Bertara hurbiltzen den jendeak prestaketa lanetan parte hartzeko aukera izaten du.

Hamaiketakoa: Karobia piztu ondoren, San Justora hurbildu direnen artean hamaiketakoa banatuko da: urdaia, *pamitxea*, Zeanuriko **Iñaki Arraindegiak** emandako sardinak, ardoa eta ura.

Informazio gehiago: gurekin harremanetan jartzeko **653016117 / 630927576**

www.ipizki.com

ONDARE HISTORIKO-KULTURALA BERRESKURATU NAHIAN

Duela hamabost urte berreskuratu zuen Ipizki Taldeak 1950etik bertan behera utzita eta hondatuta zegoen San Justoko karobia, eta ordutik abuztuko lehenengo asteburuan martxan jarri dute kare-labea. Baina ketan jartzeaz gain, urtero-urtero karobiaren inguruan zaharberritze eta egokitze lanak egin dituzte Ipizkikoek: “lehenengo urtean karobia bera egokitu genuen; hurrengoan, egurrez eta zohiz osaturiko txabola eraiki genuen ondoan; hirugarrenean, ingurua trabiesaz zarratu; laugarrenean, karobiaren horma arrakalatuta eta erortzeko arriskuan zegoela ikusiz, harrizko horma berri bat altxatu genuen. 2000.ean, egurrezko eta zohizko txabola sendotu eta karobiaren beheko aldera igarotzeko mailadun pasabide bat egin genuen; 2001ean, pasabidea osatu eta goiko ahoa txukundu genituen. 2002an, labe-ahoren gainean teilatutxoa eta karobiaren beheko aldean, lurrak eusteko horma bi altxatu genituen. Hurrengo urtean, azalpenak ematen dituen panela jarri genuen, eta zaharbarritze lanak amaitutzat eman genituen. 2009an, goiko aldeko labe-ahoren inguruan segurtasun hesia jarri dugu. Aurten, txukuntze lanak eta konponketak egiten jarraituko dugu”.

Konponketa horiekin Zeanuriko nahiz Gorbeialdeko ondare historiko-kulturalaren berreskurapenean garautxo bat jartzeaz batera, abuztuko lehen asteburuan ez ezik urteko edozein unetan bisitatu daitekeen gune interesgarri bihurtu nahi dute San Justoko karobia. Dena den, horrelako lanak aurrera eramatea, herritarren zein erakunde publiko zein enpresa pribatuen laguntzarik gabe ezinezkoa izango zen eta Ipizkikoen arabera, “Juan Aranaren gidaritzarik gabe ezinezkoa izango zitzaigun karobia berreskuratzea eta martxan jartzea, bera izan zen 1950ean toki berean azkenen aldiz karea egin zuenetako bat eta bera da gure maisua; bestalde, dirulaguntzak ere eskertzekoak izan dira, hasiera batean Gorbeialde Landa Garapenerako Elkartetik etorritakoak, eta gero, batez ere, Zeanuriko Udalarenak. Zaharberritze lanen amaiera Bizkaiko Foru Aldundiko Nekazaritza Sailak emandako laguntzari esker burutu ahal izan genuen. Horrez gainera, herritar askok eta enpresa pribatu batzuk ere lagundu digute, adibidez BBK-k, Cementos Lemonak edo Bernaola Zerrategiak”.

Kontuak kontu, aurtengoarekin hamabosgarren aldiz jarraian kareharria, egurra eta sua nahastuko dira San Justoko karobi *frantsesean*. Lanbide honen gorabeherak ezagutu eta aldi berean Arratian ospatzen den erromeria bitxi eta herrikoienetako batez gozatu nahi duenak, hitzordua du datorren uztailaren 31an eta abuztuaren 1ean Zeanuriko San Justo eta Pastor-en omenezko baselizaren inguruan.

SAN JUSTOKO BASELIZA ETA OTSEMENDIKO KOFRADIA

Erromeria ermitaren aurrean

basazaina karguak; *Kofradiaren urteko batzarra*, auzolanean egiten diren *bidegintza* eta *landare imintea*, eta abar.

Urtero, abuztuko lehenengo igandean ospatzen den San Justoko erromeriara hurbiltzen direnek —aurten abuztuaren leian—, hamabietako meza osteko *barauskarria* —*maiordomoak* banatutako ardo zuria eta gailetak— dastatu, harizpean bazkaldu, bolalekuan bola batzuk bota eta karobia lanean

ikusteko aukera izaten dute.

Abuztuko lehenengo igandean, Gorbeia mendiaren magalean, Zeanuriko (Bizkaia) Otsemendi auzunean kokaturik dagoen Justo eta Pastor Deunen baselizaren inguruan Arratia bailarako erromeriarik bitxi eta herrikoienetakoa ospatzen da.

Beste osagai batzuekin batera, baseliza azuneari nortasuna ematen dion ardatzetako bat da. Baina horrez gain, Otsemendikoaren kasuan Kofradia izenaz ezagutzen den Euskal Herri tradizionalaren gizarte eta politika antolaketaarako egituraren hainbat elementuk bizirik diraute oraindik: *maiordomoa* eta

Meza ostean barauskarria banatzen du maiordomoak